

Strålbehandling mot buksarkom och gynekologiska sarkom

Ofta får du strålbehandling före operationen. Syftet är att försöka minska tumören så att den blir lättare att operera bort.

Du kan också få strålbehandling efter operationen som tilläggsbehandling.

Du strålas på ett begränsat område på kroppen: området där tumören sitter eller satt före operationen. Strålningen är oftast av samma typ som vid röntgenundersökningar, men med mycket högre energiinnehåll. Både friska celler och cancerceller påverkas av strålbehandlingen, men de friska cellerna har lättare att reparera sig efteråt.

Behandlingen ges 1–2 gånger om dagen under 5 dagar per vecka, i upp till 5 veckor.

Förberedelser på avdelningen

Vid ditt första besök på strålbehandlingsavdelningen görs fixering och en förberedande röntgenundersökning.

Fixering

När du får strålbehandling är det viktigt att du ligger i samma läge hela tiden. För att göra det lättare används någon form av fixering, till exempel en vakuumkudde eller en personlig mask för ditt huvud.

Du ligger på rygg. Vissa behöver ha armarna ovanför huvudet. Det är viktigt att du är bra smärtlindrad innan så att du kan ligga så avslappnat som möjligt.

Röntgenundersökning

När fixeringen är klar görs en datortomografi och ibland även en undersökning med magnetkamera över området som ska strålas. Du får också markeringar på huden.

Behandlingsplan

Därefter görs en behandlingsplan med flera strålfält för att täcka in hela behandlingsområdet. Behandlingsplanen tar vanligtvis några dagar att göra. Därför kan det ta några dagar till veckor från att du gör dina förberedelser tills du får din första strålbehandling.

Hur ska jag förbereda mig?

Använd inte parfym, deodorant (om armhålan är med i strålområdet) eller hudkräm minst 4 timmar före strålbehandlingen.

Så går det till

Innan strålbehandlingen börjar tar du av dig kläderna på det område som ska strålas. Ta också av dig smycken.

Du får ligga på en brits i ett behandlingsrum. Sjuksköterskorna ställer in strålapparaten så att behandlingen riktar mot rätt område på kroppen. Sedan går de till ett rum bredvid där de övervakar behandlingen. Du kan kommunicera med dem under tiden.

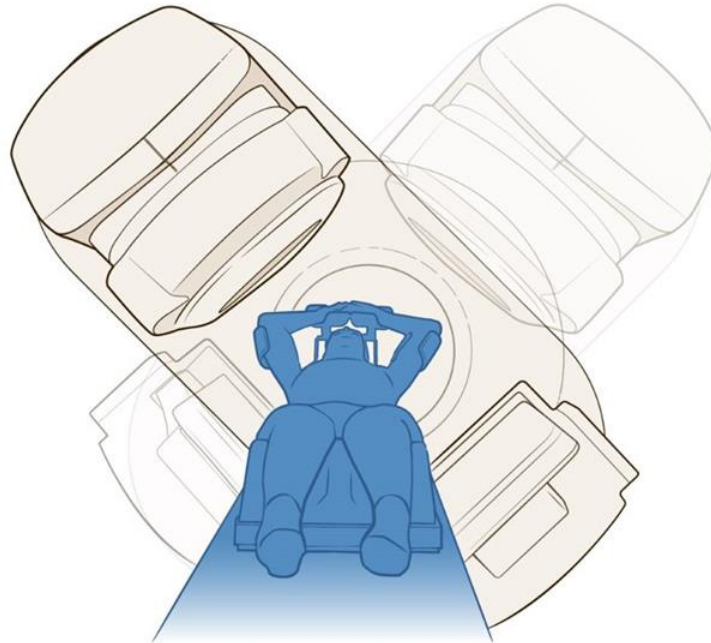
Om du vill kan du lyssna på musik under behandlingen.

Första behandlingen tar cirka 30–45 minuter. Därefter tar det cirka 10–15 minuter per gång.

3. BEHANDLING

Strålbehandling

Du får behandling från flera olika håll. När ett behandlingsfält är klart ändras läget på apparaten och strålar de andra fälten. När apparaten stängs av är strålningen borta. Ingen strålning blir kvar i kroppen efteråt.

Vid strålbehandlingen ligger du på en brits som hissas upp. Strålapparaten rör sig sedan runt britsen.

Biverkningar du kan få

Strålbehandling gör inte ont, men du kan få biverkningar. Vilka biverkningar du får beror bland annat på vilket område på kroppen som strålas och hur mycket strålning du får. Vanliga biverkningar är trötthet och besvär från hud och slemhinnor i det område som strålas.

Oftast börjar du känna av biverkningarna 1–2 veckor efter att strålbehandlingen har börjat. De brukar vara kraftigast 1–2 veckor efter att hela behandlingen är slut.

Berätta för personalen eller din kontaktsjuksköterska om du får biverkningar. Då kan du få behandling och råd om egenvård.

Svullnad

Ibland kan det behandlade området svullna efter några behandlingar. Det är helt normalt och brukar inte bli värre, utan snarare minska.

Röd, torr och känslig hud

Du kommer att få en rodnad på huden, alltså bli röd. Rodnaden ökar en tid efter att behandlingen är avslutad, för att sedan sakta försvinna. Ibland kan en pigmentförändring bli kvar.

Det är vanligt att huden blir torr och kliar. Ibland kan huden börja fjälla och du kan få små blåsor och sprickor.

Huden som strålas blir mer känslig för sol under behandlingen och cirka ett år efteråt. Du bör därför skydda huden mot sol ett år efter behandlingen.

Trötthet

Det är vanligt att bli trött av strålbehandlingen.

3. BEHANDLING

Strålbehandling

Besvär med slemhinnor

Om du får strålbehandlingen mot munnen eller halsen kan det påverka slemhinnan. Det kan kännas som en lättare förkylning eller en klumpkänsla i halsen. Du kan även få ont i slemhinnorna så att det blir svårt att äta och dricka. Det kan då bli aktuellt med en tunn slang genom näsan, så att du kan få mat och vätska genom den tills slemhinnorna har återhämtat sig.

Illamående och diarré

Om du strålbehandlas mot magen eller bäckenet kan du må illa. Då får du förebyggande läkemedel mot illamående före strålbehandlingen.

Det är även vanligt med diarré om man strålar mot dessa delar av kroppen. Då får du stoppande läkemedel utskrivna av din läkare.

- ▶ Läs mer på [1177.se](https://www.1177.se). Sök på Strålbehandling.
- ▶ Se en film på [youtube.com](https://www.youtube.com). Sök på Strålbehandling – så går det till eller Andningsstyrd strålbehandling.